

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΑΔΟΧΗ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ*

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΤΕΩΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

A. X. ΒΟΥΡΝΑΖΟΥ

Κύριοι Συνάδελφοι, συμφώνως πρὸς τὴν ἐν τῇ ᾽Ακαδημίᾳ ᾽Αθηνῶν καθιερωμένην τάξιν ὁ πρόεδρος τοῦ λήξαντος ἔτους ἔχει εἰσέτι τὴν εὐχάριστον ὑποχρέωσιν νὰ καλέσῃ τὰς νέας ᾽Ακαδημαϊκὰς ἀρχάς, ὅπως ἀναλάβωσι καὶ ἐπισήμως τὰ καθήκοντά των. Τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην θὰ ἐκτελέσω σήμερον μετὰ μεγίστης χαρᾶς, ἀφοῦ προηγουμένως μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ εἶπω ὀλίγας εἰσέτι λέξεις.

Ἐπιθυμῶ πρὸ παντὸς νὰ ἐπανεκφράσω πρὸς Ὑμᾶς ἅπαντας τὰς θερμοτάτας εὐχαριστίας μου ἐπὶ τῇ τιμῇ, ἣς μὲ ἡξιώσατε κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1930 ἐμπιστευόμενοί μοι τὴν προεδρίαν τῆς ᾽Ακαδημίας ᾽Αθηνῶν. Τὸ βάρος τοῦ ἀξιώματος τούτου ἐβάστασα προθύμως κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην διετίαν ἐρειδόμενος πάντοτε ἐπὶ τῆς εὐμενοῦς ὑποστηρίξεως, δι' ἣς ἡθελήσατε νὰ μὲ περιβάλητε.

Τὸ διαρρεῦσαν ἔτους 1932 ὑπῆρξε καὶ τοῦτο μεστὸν σπουδαίων γεγονότων διὰ τὴν ᾽Ακαδημίαν, τῆς ὁποίας ἡ εὐφημία ἐξηκολούθησεν ὥς ἀρχῇθεν προαγομένη. Λεπτομερῇ εἰκόνα τοῦ συντελεσθέντος ἔργου παρέσχεν ἤδη πρὸς ὑμᾶς διὰ τῆς ἐτησίας λογοδοσίας του ὁ προσφιλὴς συνεργάτης καὶ εὐγενὴς φίλος μου κ. Σῆμος Μενάρδος, ἀναλύσας κατὰ τὴν Πανηγυρικὴν Συνεδρίαν τοῦ Δεκεμβρίου μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν ἀκριβείας καὶ ἐξιστορήσας μετ' ἴσης εὐγλωττίας καὶ σαφηνείας τὰ τοῦ ἔτους πεπραγμένα.

Δὲν λησμονῶ ὅτι ἀναλαμβάνων τὴν προεδρίαν κατειχόμεν ὑπὸ ἀνησυχίας τινὸς ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπιζητουμένην τότε μεταβολὴν τοῦ καταστατικοῦ τῆς ᾽Ακαδημίας. Εὐτυχῶς ὁμως ἡ ὁρθὴ καὶ εὐστοργος ἀντίληψις τῆς Πολιτείας νιοθετοῦσα πάσας ἀνεξαίρετως τὰς ἀπόψεις τοῦ σοφοῦ τούτου Συνεδρίου, ἐπέτρεπεν ἡμῖν ὅπως νομιμοποιήσωμεν τὰς ἀποφάσεις, δι' ὧν θέλει πληρέστερον ἐξυπηρετηθῇ ἐν τῷ μέλλοντι ὁ μεγάλος σκοπὸς τῆς ᾽Ακαδημίας ᾽Αθηνῶν.

* Συνεδρία τῆς 19 Ἰανουαρίου 1933.

Οὕτω δυνάμεθα νῦν μετὰ πλείονος ἐλευθερίας νὰ προβῶμεν εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἡμετέρων τάξεων καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπιστημονικῶν ἡμῶν ἐπιχειρήσεων. Λέγω ἀνάπτυξιν, διότι ἡ δημιουργία νέων καὶ σπουδαίων τοιούτων ἐγένετο μὲν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ λήξαντος ἔτους, ἀπαιτεῖ ὅμως ἐπιμελῆ καὶ συνεχῆ ἐργασίαν, ὅπως ἀχθῇ εἰς τὴν ἐπιδιωκομένην περιοπὴν. Ὅντως δὲ σπουδαῖος εἶναι ὁ προορισμὸς τοῦ συσταθέντος παρ' ἡμῖν Νομικοῦ Ἀρχείου τῶν μεσαιωνικῶν ἐθίμων, σπουδαία ἐπίσης ἡ ἔκδοσις τοῦ ἐνετικοῦ ἀρχείου τῆς Κρήτης καὶ ὅλως ἰδιαίτερας σημασίας διὰ τε τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν καὶ τὴν Ἑλλάδα ἐν γένει ἡ ἀνεύρεσις τῆς ἀρχαίας Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος, δι' ἣν δαπανᾷ πλουσίως εἰς εὐγενῆς Ἑλληνὴν πλήρης ἐνθουσιασμοῦ καὶ πίστεως, ὁ κ. Ἀριστόφρων, ἀληθῶς ὀνόματι καὶ πράγματι τοιοῦτος.

Ὁφείλω ἰδιαίτερος νὰ ἐξάρω τὴν δαπάναις τοῦ Κράτους ὁργανωθεῖσαν ἥδη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ὑπηρεσίαν πρὸς μεταγραφὴν ἔργων ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων εἰς τὴν σύγχρονον ἐλληνικὴν γλῶσσαν. Τὴν ιδέαν ταύτην εἶχον πρὸ καιροῦ ὑποστηρίζει ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, ὁρμηθεὶς ἀπὸ τοῦ γεγονότος ὅτι θελήσας ἐπανειλημμένως καὶ ἐγώ, ὅπως καὶ τόσοι ἄλλοι συνάδελφοι καὶ πάμπολλοι Ἕλληνες πεπαιδευμένοι, νὰ ἐρευνήσω δυσεύρετα κείμενα ἀρχαίων συγγραφέων καὶ συγκεκριμένως τοῦ Ἀρχιμήδους καὶ τοῦ Παρμενίδου ἠναγκάσθην νὰ προσφύγω διὰ μὲν τὸν πρῶτον εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ostwald ἰδρυθεῖσαν γερμανικὴν συλλογὴν «*Klassiker der exakten Wissenschaften*» καὶ διὰ τὸν δεύτερον εἰς τὴν γαλλικὴν μετάφρασιν τοῦ *Riaux*.

Ἐπίστευσα πάντοτε ὅτι ἔργον ἀλλὰ καὶ καθήκον τῆς Ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας θὰ ἦτο νὰ ἀναλάβῃ τὴν μεταγραφὴν τῶν συγγραμμάτων τῶν σοφῶν ἡμῶν προγόνων καὶ καταστήσῃ οὕτω προσιτοὺς εἰς ὅλους τοὺς πάσης φύσεως θησαυροὺς τῆς ἀθανάτου διανοίας ἐκείνων.

Θὰ κατορθοῦτο οὕτως ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἡ κατάρτισις Βιβλιοθήκης, δι' ἣν ἡ Ἀκαδημία θὰ ἠδύνατο νὰ εἶναι ὑπερήφανος. Εὐτυχῶς ἡ ἀντίληψις τῆς Πολιτείας ἐπιτρέπει νῦν διὰ τε τῆς ὕλικῆς καὶ ἠθικῆς αὐτῆς ἐνισχύσεως τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου καὶ θεωροῦμαι εὐτυχῆς ὅτι ἡ ἀπαρχὴ ταύτης ἐγένετο ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου.

Ὡς πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐγχειρήματος εἶμαι ἀπολύτως βέβαιος, διότι πρὸς διεξαγωγὴν τούτου ἐτάχθησαν σοφοὶ ἡμῶν συνάδελφοι, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία, ἡ πεῖρα καὶ ἡ θέλησις ἀποτελοῦσι τὴν μεγαλειτέραν διὰ τὸ ἔργον ἐγγύησιν.

Διὰ τῆς ἐκδόσεως μιᾶς τοιαύτης ἐπιμεμελημένης συλλογῆς ἡ Ἀκαδημία θὰ δυνηθῇ ἐξ ἄλλου νὰ ὑποδείξῃ τύπον συγχρόνου Ἑλληνικῆς γλώσσης σεμνῆς, ἀρεστῆς εἰς ὅλους, ἀπηλλαγμένης οἰωνδῆποτε ὑπερβασίων ἀλλὰ καὶ βαρβαρισμῶν καὶ χυδαϊσμῶν. Διὰ δὲ τῆς δημοσιεύσεως εἰς ἀπλοῦν καὶ εὐληπτον ὕφος καὶ σελίδων

κατ' ἐκλογὴν λ.χ. ἐκ τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Θουκυδίδου, τοῦ Πανσανίου, τοῦ Ἰσοκράτους, τοῦ Πλουτάρχου, τοῦ Λουκιανοῦ, τοῦ Διοδώρου καὶ τῶν ἄλλων διδακτικῶν πεζογράφων τε καὶ ποιητῶν θὰ παρείχετο γνωστικὸν ἀπάνθισμα πρὸς χρῆσιν τῶν σχολικῶν βιβλιοθηκῶν τῆς Χώρας, ἀλλὰ καὶ χρηστὸν καὶ ὠφέλιμον ἀνάγνωσμα πρὸς τὴν κατωτέραν ἐκπαίδευσιν, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰσαχθέντα καὶ ἐπιλεγόμενα ἀναγνωστικὰ βιβλία ὠδήγησαν εἰς τὸν θλιβερὸν κατήφορον, ὃν ὅλοι γνωρίζομεν.

Μία τοιαύτης σημασίας οὐ μόνον ἐπιστημονικὴ ἀλλὰ καὶ ἐθνωφελὴς προσπάθεια θὰ ὄφειλεν ἀληθῶς νὰ τύχῃ καὶ ὕλικῆς ἐνισχύσεως ἐκ μέρους τῆς Ἀκαδημίας. Ἀτυχῶς ὅμως ἡ ἀπὸ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος ἔτους ἐνταθεῖσα παγκόσμιος οἰκονομικὴ κρίσις ἡ σοβαρῶς πλήξασα καὶ τὴν ἡμετέραν χώραν, ἄρα καὶ τὴν οἰκονομικὴν τῆς Ἀκαδημίας εὐεξίαν, δὲν ἐπιτρέπει νὰ δαπανήσωμεν, πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον, οὔτε χάριν τοῦ σκοποῦ τούτου οὔτε καὶ πρὸς πραγμάτων ἐτέρων ἀναλόγον ἀξίας σχεδίων. Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν διαχειριζομένη πάντοτε μετὰ περισκέψεως καὶ φειδοῦς τὴν περιουσίαν αὐτῆς ἠδυνήθη κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτὴν διετίαν νὰ κεφαλαιοποιήσῃ περὶ τὰ δύο ἑκατομύρια ἐκ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῆς, τὸ δὲ ποσὸν τοῦτο διετέθη τότε κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου πρὸς ἀγορὰν Ἐθνικῶν εἰς χρυσὸν χρεωγράφων συμφώνως πρὸς τὸ σύστημα, ὅπερ ἐφήρμοσαν διὰ τὰ περισσεύματα αὐτῶν αἱ μεγάλαι τῆς Χώρας Τράπεζαι καὶ τὰ ἀνάλογα πρὸς ἡμᾶς σπονδαῖα καὶ μεγάλα δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ ἰδρύματα. Ἡ ἐπακολουθήσασα σοβαρὰ μείωσις τοῦ ὑπὸ τῶν χρεωγράφων τούτων ἀποδιδομένου τόκου ἠλάττωσε τὰ τακτικὰ εἰσοδήματα τῆς Ἀκαδημίας μέχρι βαθμοῦ, ὥστε νὰ ἐπιβάλληται σήμερον ἡ μερίστη δυνατὴ οἰκονομία, ἐν τῇ ἀναμονῇ τῆς ἐπανόδου τῶν καλῶν διὰ τὴν Πατρίδα μας ἡμερῶν, ὑπὲρ ἧς πάντες εὐχόμεθα καὶ πεποιθήμεν.

Ἀλλ' ὥς ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ ἔργα τῆς πρώτης ταύτης συνεδρίας τοῦ ὀργάνου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἔτους. Παρακαλῶ τοὺς δι' αὐτὸ ἐκλεκτοὺς τῆς ὀλομελείας νὰ καταλάβωσι τὰς ἐδρας τῶν τὸν ἐφετεινὸν ἡμῶν πρόεδρον κ. Κωνσταντῖνον Ρακτιβάν, τὸν σοφὸν νομομαθῆ, συγγραφέα καὶ πολιτικόν, ὅστις καίπερ ἔργοις πολλοῖς βεβαρημένος οὐδέποτε ἠρνήθη τὰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ πρὸς τε τὴν Πολιτείαν καὶ τὴν Ἐπιστήμην. Ὁργανωτὴς καὶ πρῶτος πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας παρὰ τὰς ἐν αὐτῷ μεγάλας καὶ πολυμόρφους ἀσχολίας του δὲν στερεῖ ὅμως καὶ τὴν Ἀκαδημίαν τῆς πολυτίμου αὐτῇ συνεργασίας του· εἶναι δ' ἐξ ἄλλου τόσον ἱκανὸς καὶ ἀκάματος, ὥστε νὰ δύναται μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ὑποχρεώσεις καὶ τῶν δύο κορυφαίων ἀξιωματῶν, ἅτινα σήμερον κατέχει. Προσθέτω ὅτι πρὸς τὴν μεγάλην τοῦ προέδρου ἡμῶν ἱκανότητα, εὐθύτητα καὶ δικαιοσύνην ἀμιλλᾷται εἰσέτι ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς καὶ ἡ ἀγαθωσύνη τῆς εὐαισθήτου καρδίας.

Ἐξ ἴσου εὐχαρίστως χαιρετίζω τὸν ἀντιπρόεδρον τῆς Ἀκαδημίας κ. Δημήτριον Γρ. Καμπούρογλον τὸν σεβαστὸν καὶ πατροπαράδοτον φίλον μου, τὸν ἀναπαύδητον διφήτορα τῶν Ἀθηναίων, τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ ἰδιαίτερος προσφιλὲς ὄσω καὶ γνήσιον γέννημα καὶ θρέμμα.

Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ἡ Ἀκαδημία Ἀθηναίων θέλει πολλὰ καρπωθῇ ἐκ τῆς ἐν τῷ Προεδρείῳ παρουσίας τοῦ πολυμήτιος ἡμῶν συναδέλφου, ὅστις παρὰ τὸν ἐπίμορον ἰσχυρισμὸν τοῦ ὅτι εἰσῆλθεν εἰς τὰ ὀγδοήκοντα ἔχει τὸ πνεῦμα τόσοσιν δροσερὸν καὶ παρ' ὅλον τὸ ἐπώνυμόν του ἔχει τὸ σῶμα τόσοσιν εὐθυτενές.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΡΑΚΤΙΒΑΝ

Παρ' ὅλα τὰ καλὰ λόγια, ἀγαπητοὶ συνάδελφοι, τὰς ὑπὲρ πᾶν μέτρον εὐμενεῖς κρίσεις καὶ τὰ ἄφθονα φιλοφρονήματα, δι' ὧν εὐηρεστήθη νὰ συνοδεύσῃ, πρὸς ἐνθάρρυνσίν μου βεβαίως, ὁ ἀγαπητός μου προκατόχος τὴν εἰς ἐμὲ μεταβίβασιν τῶν προεδρικῶν τῆς Ἀκαδημίας καθηκόντων, ἡ διαδοχὴ αὐτοῦ δὲν παύει νὰ ἀποτελῇ δι' ἐμὲ ἄθλον βαρύν.

Διότι δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ δειχθῇ τις ἐφάμιλλος, οὐδὲ νὰ προσεγγίσῃ ἔτι, πρὸς τὴν δρᾷσιν ὑποδειγματικῷ ἀληθῶς προέδρου τῆς Ἀκαδημίας, δρᾷσιν διὰ τῆς ὁποίας δυνάμεθα εἰπεῖν, ὅτι ὁ κ. Βουρνάζος ὠλοκλήρως τὴν ἐπαξίως κεκτημένην ἤδη ἐν τῇ Πολιτείᾳ θέσιν καὶ τὴν δικαίως ἀνεγνωρισμένην παρὰ τῇ κοινωνίᾳ φήμην αὐτοῦ ὡς κρατίστου ἐπιστήμονος.

Βεβαίως καὶ πάντες οἱ πρὸ αὐτοῦ πρόεδροι διεκρίθησαν διὰ τὴν ἀριωτάτην μεθ' ὑπερβάλλοντος ζήλου καὶ ἴσης ἐπιτυχίας διαχείρισιν τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ. Ἀλλὰ διὰ τὸν κ. Βουρνάζον συντρέχει καὶ τὸ ἐξαιρετικὸν γεγονὸς τῆς διπλάσιας διαρκείας τῆς προεδρείας του. Ὡς καὶ ὁ ἴδιος ἀνέφερε, ἐκλεγείς ἀπὸ τοῦ προπαρελθόντος ἔτους Ἀντιπρόεδρος ἀνέλαβεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν ὀλοσχερῇ ἄσκησιν τῶν προεδρικῶν καθηκόντων, λόγῳ τῆς ἀσθενείας τοῦ Προέδρου κ. Στρέϊτ, ὃν πάντες εὐχόμεθα καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἔχωμεν τὴν εὐτυχίαν νὰ ἐπανίδωμεν συντόμως ἐν μέσῳ ἡμῶν, παρέχοντα τὴν πολύτιμον αὐτοῦ συμβολήν, τὰ φῶτα καὶ τὴν στοργήν του εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἀκαδημίας.

Μοναδικὸς οὕτω πρόεδρος καὶ ἄνευ τοῦ κανονικῶς ἀμέσου ἀναπληρωτοῦ, ἐπ' ἐλάχιστον ἀπασχολῶν τὸν ἀείποτε πρόθυμον ἔγκριτον συνάδελφον κ. Παλαμιᾶν, ὡς πρῶγην Πρόεδρον, ὁ κ. Βουρνάζος διεξήγαγεν ἀκάματος τὴν ὅλην διεύθυνσιν τῶν τε Γραφείων καὶ τῶν Συνεδριῶν τῆς Ἀκαδημίας. Μὲ τὴν κεκτημένην δὲ ταχύτητα